

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

תוכן

- א. אין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקים.....1
- ב. רב אמר דולג.....3
- ג. כל פסוקא דלא פסקיה משה אנן לא פסקינן ליה.....5
- ד. תענית צבור ותשעה באב קורין שלשה.....7
- ה. רצפה של אבנים היתה ... אי אתה משתחוה בארצכם אבל אתה משתחוה על אבנים של בית המקדש ... לא אסרה תורה אלא פישוט ידים ורגלים בלבד.....7
- ו. אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא אם כן נענה כיהושע בן נון.....10

דף כב.

א. אין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקים

הקורא בתורה¹ לא ישייר בפרשה² פחות מג' פסוקים, כלומר שלא יסיים לשום אחד מהעולים סמוך להתחלת הפרשה שאחריה פחות משלשה פסוקים, מפני היוצאים אז בין גברא לגברא מבהכ"נ שיאמרו: העולה אחריו לא יקרא אלא שני פסוקים הנשארים, עד הפרשה. ויסברו לומר שמותר הקריאה אפילו בפחות מג' פסוקים.

וכן לא יתחיל בה פחות מג' פסוקים, כלומר שלא יסיים עם הראשון שני פסוקים אחר הפרשה שא"כ יתחיל השני שני פסוקים אחר הפרשה מפני הנכנסים אז בבהכ"נ בין גברא לגברא שיאמרו שזה שקרא לפניו לא קרא אלא ב' פסוקים שמראש הפרשה עד כאן.

לדוגמא כשקורא בראשית מתחילתה, הפרשה הראשונה היא³ מפסוק – א עד – ה לא יסיים העליה בקריאת פסוק ג', כי אז ישארו רק שני פסוקים לסוף הפרשה, וכדי שלא יחשבו שהעולה

¹ שו"ע ונו"כ או"ח קלח

² פרשה היינו פתוחה או סתומה ולא מה שהעולם קוראין פ' דהיינו שני שלישי והוא טעות גמור. ומכל מקום נראה לי דלכתחלה טוב לזוהר אף בזה, אחרי דהעולם חושבין זה גם כן לפרשיות יבאו לטעות לומר דמותר לסיים תמיד ב' פסוקים סמוך לפרשה אף היכא דהיה שם פתוחה. מ"ב ושער הציון שם ס"ק א

³ (א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: (ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְהוֹ וְבָהוּ וְהַשָּׁדַי עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם: (ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי אור וַיְהי אור: (ד) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: (ה) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהי עֶרֶב וַיְהי בֹקֶר יוֹם אֶחָד: פ

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מגילה

אחריו יקרא רק את ד' וה' ויחשבו שמותר לקרוא רק שני פסוקים. וכן לא יתחיל העולה השני מפסוק ב' שלמרות שנשארו ג' פסוקים עד סוף הפרשה, הרי יחשבו שהראשון קרא רק את שני הפסוקים הראשונים. אלא הראשון יקרא את כולה והשני יקרא פרשה הבאה, או יחזור על כל הפרשה⁴.

ואם טעה וסיים שני פסוקים סמוך לפרשה ובירך לאחריה, אם בסיום ענין כגון בפרשת המועדות שטעה ברביעי ולא שייר רק ב' פסוקים מתחיל עם החמישי פסוק אחד למפרע, ואם אינו בגמר הענין אין העולה אחריו מתחיל למפרע פסוק אחד אלא יתחיל לקרות ממקום שסיים העולה שלפניו ויקרא אותן שני פסוקים ועוד שלשה פסוקים או יותר מפרשה של אחריה⁵.

בדיעבד אם קרא להראשון וסיים שני פסוקים אחר הפרשה, ובירך לאחריה, לא יתחיל השני העולה אחריו מראש הפרשה, אלא יקרא ממקום שסיים הראשון ואילך, שאין להחמיר בדיעבד משום חשש נכנסין ויוצאין⁶.

ובכל דינים אלו אין חילוק בין פ' פתוחה לסתומה⁷, ובין קריאת השלושה או השבעה או אותן שקורין להוספה. ואפילו המפטיר לא יתחיל שני פסוקים לאחר הפרשה, כגון שיש פרשה בסוף של ה' פסוקים לא יקרא רק את שלושת הפסוקים האחרונים אלא יקרא כולה⁸.

ואם התחיל המפטיר מג' פסוקים האחרונים וקרא משם אף על פי שעדיין לא בירך ברכה אחרונה א"צ לחזור ולהתחיל מתחלת הפרשה, ודי בקריאה זו.

פרשה שאינה רק ב' פסוקים, כגון פרשת המוספים של שבת⁹ (במדבר כח פסוק ט - י) מותר לשייר בתחלה ולהפסיק לפניה. ואין לחוש משום היוצאין שיאמרו שהקורא אחריו לא יקרא אלא שני פסוקים¹⁰.

וכן י"א¹¹ שמותר לקרוא הפרשה הזאת בעירוף מה שקרא לפניה ולהפסיק אחריה, ולא חיישינן שמא יאמרו הנכנסין אח"כ שלא קרא אלא הפרשה הזאת בלבד שהיא שני פסוקים¹². ויש מחמירין

⁴ כשם שעושים בסוכות ובהנוכה

⁵ מ"ב שם א

⁶ מ"ב שם ג

⁷ רמ"א שם

⁸ ואף אם העולה שביעי או אחרון לא קראו לפניו רק ה' פסוקים אלו יכול לחזור ולקרות אותם לקרא המפטיר. מ"ב שם ב

⁹ (ט) וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימם ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ונסבון: (י) עלת שבת בשבתו על עלת התמיד ונסבה: ס

¹⁰ שכל שאין רואין שינוי לא חיישינן דדוקא אם יניח שני פסוקים בפרשה שמסיים בה זה הוי שינוי ומביא לידי חשד משא"כ כשנומר הפרשה שעומד בה אין כאן שינוי. מ"ב שם ד

¹¹ רמ"א ומג"א שם

¹² דדוקא בעלמא דמפסיק באמצע הפרשה חיישינן דיאמרו הנכנסין שמסתמא לא קרא אלא ב' פסוקים דאל"ה למה קרא להלן ולא סיים בגמר הפרשה משא"כ הכא דבאמת סיים בגמר הפרשה ליכא למיחש למידי.

הלכות הדרג היומי

מסכת מגילה

בזה¹³ שאין לעשות כן לכתחלה כי אם בקריאת ראש חודש כדלהלן, שקורין וביום השבת לשלישי בעירוף מה שקראו לפניו ג"פ מפרשה הקודמת, אבל כשקורין פרשת השבוע בסדר פינחס אין להפסיק אחר וביום השבת לכתחלה¹⁴, וכה"ג בשארי מקומות כשאירע פרשה קטנה. וראוי לחוש לדעה זו לכתחילה¹⁵.

אם הפרשה היא באמצע פסוק כגון בתחלת פרשת פינחס בפסוק (כו פסוק א) ויהי אחר המגפה פ ויאמר וגו' שיש פיסקא באמצע פסוק, מותר לסיים בפסוק הסמוך לו שאין חשש שהיוצאן יאמרו שהעולה אחריו לא יקרא רק עד הפיסקא ההוא, שהכל יודעין שאין מסיימן באמצע פסוק אף על פי שיש שם פרשה¹⁶.

יכיון הקורא שיתחיל תמיד לקרוא בדבר טוב, ויסיים בדבר טוב. של ישראל, דטובת עובד גלולים אינה קרויה טובה. ואין לסיים במי שעשה מעשה רע¹⁷.

כתב¹⁸ בספר חסידים סימן תש"ע יזהר החזן שלא יקרא למי שהוא עור או פסח בפרשה עורת או שבור, או למי שראשו נתק בפרשת נתקים, ולא יקרא למי שחשוד על עריות בפרשת עריות, וכן בכל דבר ודבר. ואין לבעל קורא לחשוב לברך אחד בשעת ברכות, או לקלל בשעה שקורא הקללות אפילו אם מגיע לו על פי דין, שצריך שיהיה כונתו לקרות בתורה לשמה, ולא לשם מחשבה זרה.

ב. רב אמר דולג

בראשי חדשים¹⁹ קוראים מתחילת פרשת התמיד שבפרשת פינחס (במדבר כח פסוק א – ח). וקוראים פרשת מוספי שבת (שם פסוק ט – י), ופרשת מוסף של ראש חודש (שם פסוק יא – טו).

ומכיון שבפרשת התמיד אין אלא שמונה פסוקים אינה מתחלקת אלא לשתיים, שהרי כל אחד צריך לקרוא לפחות שלושה, ובפרשה שבת אין אלא ב' פסוקים ואם יוסיף עליה מפרשת ראש חודש צריך לקרוא ממנה

¹³ עיין באליה רבה שמסתפק בזה ובפרי חדש סימן תכ"ג מצדד להחמיר בזה, ומכל מקום בקריאת ראש חדש אין כדאי לשנות מנהג העולם שנוהגין לקרות וביום השבת לשלישי, שער הציון שם ס"ק יא

¹⁴ אף דלדעת השערי אפרים הוא הדין קודם וביום השבת, לא העתקתי דבריו, אחרי כי כמה אחרונים סתמו להקל כהמגן אברהם, ואך בזה אפשר דיש להחמיר משום דהפרי חדש מחמיר בזה וכן באליה רבה לא פסיקא לה להקל בזה. שער הציון סימן קלח ס"ק יג

¹⁵ שער הציון שם

¹⁶ מ"ב שם ד בשם המג"א

¹⁷ מ"ב שם ו

¹⁸ מ"ב שם ה

¹⁹ שו"ע ונו"כ תכנ ומ"ב ס"ק ב

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

לפחות שלושה פסוקים על פי מה שמבואר לעיל. שאין פוחתין בפרשה בפחות מג' פסוקים א"כ לא ישתייר בפ' דר"ח לפני הרביעי אלא ב' פסוקים. א"כ אין אפשרות לחלק את פרשת מוספי ראש חודש אלא עריך להוסיף על פרשת מוספי שבת מפרשת התמיד שלפניה וא"כ הראשון יקרא שלושה והשני יקרא שלושה.

אולם גם זה אינו יכול אם קוראה כסדרה, שאם יקרא השני כדרכו ג' פסוקים, לא ישתייר בפרשת התמיד אלא ב' פסוקים, ואין משיירים ב' פסוקים לפני סיום הפרשה כמבואר.

לפיכך קורא הכהן ג' פסוקים שהם (א) וַיִּדְבֹר יִקְנוֹק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) צוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קַרְבְּנֵי לְחֻמֵי לְאִשֵּׁי רִיחַ נִיחָחֵי תִשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְמוֹעֵדוֹ: (ג) וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לִיקְנוֹק כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לְיוֹם עֲלֶה תְּמִיד:

ולוי חוזר וקורא (ג) וְאָמַרְתָּ וּגו' וממשיך (ד) אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנַיִ תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים: (ה) וְעִשִּׂירִית הָאֵיפָה סֶלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן פְּתִית רְבִיעֵת הֶהָיִן: ובכך יש לו ג' פסוקים, ונותרו יותר מג' פסוקים לסיום הפרשה.

וישראל קורא במקום שסיים הלוי²⁰ (ו) עֲלֵת תְּמִיד תַּעֲשֶׂיָהּ בְּהַר סִינִי לְרִיחַ נִיחָח אִשָּׁה לִיקְנוֹק: (ז) וְנִסְכּוֹ רְבִיעֵת הֶהָיִן לְכֶבֶשׂ אֶחָד בַּקֶּדֶשׁ הַסֶּדֶךְ נֶסֶךְ שֶׁכֶר לִיקְנוֹק: (ח) וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנַיִ תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים כַּמִּנְחַת הַבֶּקֶר וְכַנְסָפוֹ תַּעֲשֶׂה אִשָּׁה רִיחַ נִיחָח לִיקְנוֹק: פ

(ט) וּבַיּוֹם הַשְּׁבִעִת שְׁנַיִ כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם וְשְׁנַיִ עֲשָׂרֹנִים סֶלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ: (י) עֲלֵת שֶׁבֶת בְּשֶׁבֶתוֹ עַל עֲלֵת הַתְּמִיד וְנִסְכָּהּ: ס ומותר לקרוא הפרשה הזאת על אף שאינה אלא שני פסוקים, בעירוף מה שקרא לפניה ולהפסיק אחריה, ולא חיישין שמא יאמרו הנכנסין אח"כ שלא קרא אלא הפרשה הזאת בלבד שהיא שני פסוקים. כמבואר לעיל.

ורביעי קורא (יא) וּבְרֵאשֵׁי הַדְּשִׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֲלֶה לִיקְנוֹק פָּרִים בְּנֵי בֶקֶר שְׁנַיִם וְאֵיל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שֶׁבַע תְּמִימִם: (יב) וּשְׁלֹשָׁה עֲשָׂרֹנִים סֶלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן לְפָר אֶחָד וְשְׁנַיִ עֲשָׂרֹנִים סֶלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן לְאֵיל אֶחָד:

²⁰ ודעת הב"ח ופר"ח שיותר טוב לסיים לשלישי עד וביום השבת והרביעי יקרא וביום השבת עד סוף הקריאה אכן מפ"ג משמע שעדיף לעשות כמנהגנו. מ"ב שם ג

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

ולפיכך יש לגעור במלמדים שאינם מזכירים שם השם כשמלמדים את תלמידיהם אלא אומרים השם או אלוקים²³, שהרי זה כנחלק הפסוק לשנים וליותר, שהרי באמצע הפסוק אמר תיבה שלא הוזכרה בפסוק.

י"א²⁴ שמוטר להפסיק במקום בו יש אתנחתא בפסוק.

י"א²⁵ שבספרי "כתובים" לא נאמר דין זה. ויש חולקים שדין זה נאמר בכל פסוקי התנ"ך²⁶. והעיקר כדעה ראשונה²⁷.

דין זה אינו אלא רק כשהוא דרך לימוד בתורה אפילו ביחידות. אך האומר פסוקים בדרך תפילה, או בתוך דרשה²⁸, ולא כהזכרת פסוק אלא כעזרת דיבור, לא נאמר בו דין זה.

ולפיכך חששה זכירות²⁹ שנהגו לאומרם בכל יום אע"ג שבזכירת יצ"מ לא נזכר אלא חצי פסוק, וממעמד הר סיני פסוק וחצי, ובזכירת מעשה העגל חצי פסוק, מכיון שמזכיר המקרא כדי לבוא מתוך כך לקיים מצות זכירה הרי זהכמו דרך תפלה ומותר.

וכן אם משנה את סדר המילים בפסוק, א"כ מוכח שאינו מתכוין להזכיר הפסוק, ולא נאמר בו דין זה³⁰.

²³ עיין בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ב סי' נו), במה שכתב בשו"ת שאילת יעב"ץ (ח"א סי' פא) בשם אביו החכם צבי זצ"ל, שהיה גוער בהמלמד שלא היה מזכיר את השם בלמדו הפסוקים לתלמידיו.

²⁴ הנאון השואל ומשיב בספרו מגן גבורים (סי' נא בשלמי הגבורים ס"ק ג) בשם ספר יבין ובעו (ח"ב סי' ב) דבמקום שיש אתנחתא או פיסוק מעמים אחר, הוי כפסקא משה, כיון דטעמי המקרא הם הלל"מ ומותר לפסוק שם את הפסוק ע"כ (וראה בתשו' חתם סופר (או"ח סי' י) מש"כ בזה).

²⁵ מג"א סימן תכב ס"ק ח מהכל בו ומצינו שהעלו כן גם בשו"ת מהרש"ם ח"ג סימן שנ"ט, ושו"ת רב פעלים ח"א האו"ח סימן י"א עיין שם.

²⁶ המג"א באו"ח סימן נ"א סק"ט דפשיטא ליה לאידך גיסא דאמרינן כן הך כללא גם בנביאים וכתובים, ועוד לו להמג"א מזה בסימן תכ"ב סק"ח ושם מביא מדברי תוס' בסוכה ד' ל"ח ע"ב ד"ה הוא אומר אנא, דפשיטא להו להתוס' בכזאת דאמרינן כן גם בכתובים, שהרי שואלים על פסוקי הלל שבתהילים איך שפסקינן

²⁷ עיין שו"ת צ"ץ אליעזר חלק יט סימן ז א שהאריך בזה וכתב ולדינא נראה דיש להכריע כדברי הכל בו, דזה דוקא בתורה ובנביאים אבל לא בכתובים ... מצאתי בחידושי המאירי לסוכה שמכריע כן בודאות, ולא זאת בלבד, אלא נראה, דיש מקום לומר כי גם התוס' יודו בעצם לזה, שזה לא נאמר אלא בתורה ובנביאים אבל לא בכתובים, ורק דס"ל להתוס' דפסוקי הלל שבתהילים שאני, והוא, עפ"י מה דאיתא בפסחים ד' קי"ז ע"א דהלל זה נביאים שביניהן תקנו להן לישראל

²⁸ מהר"ם שיק בתשובותיו (או"ח סי' קכד) ובשו"ת זכר יהוסף להגר"ז שמערן ז"ל האו"ח סימן ל"ח וכן עמא דבר להזכיר בדרוש לפרש איזה פסוק אף שאינו אומרו בשלימות וכמורגל לרוב גם באגדות חז"ל בדרשת המקראות יעו"ש מ"ש בזה בפרטרוט

²⁹ בשו"ת זכר יהוסף שם, אולם צ"ע דהא הלל דביה איירי תוס' בנזכר והקשו האיך פסקי אנא ה', לאו דרך לימוד הוא, אלא דרך תפילה ושבת וצע"ג.

³⁰ שו"ת צ"ץ אליעזר חלק יח סימן ל תשובה לרב קפאה

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

ו"א³¹ שפסוקים שידוע לנו שבשעה שנכתבו או נאמרו הפסוקים, נאמרו בהפסקות. כגון שירת הים. או פסוקים מסויימים בתהילים. מותר לנו גם להפסיק בהם.

דף כב:

ד. תענית צבור ותשעה באב קורין שלשה

בתשעה באב³² שחרית מוציאים ס"ת וקורין ג' בפ' ואתחנן (דברים ד פסוק כה – מ) פי תוליד פנים ופני פנים.

ותענית ציבור³³ בשחרית ובמנחה קורין שלושה בפ' כי תשא ויחל משה (לב פסוק יא – יד ודולג לפרק לד פסוק א פסל לד שני לחת אבנים עד פסוק י אשר אני עשה עמך).

ובתענית על צרה שיוצאים לרחובה של עיר כמבואר במסכת תענית קוראים שלושה, וקורין בפ' אם בחקותי, כהן עד וישבתם לבטח, לוי עד והקימותי את בריתי אתכם, שלישי והוא המפטיר עד סוף הקללות עד בהר סיני ביד משה³⁴.

ה. רצפה של אבנים היתה ... אי אתה משתחוה בארצכם

אבל אתה משתחוה על אבנים של בית המקדש ... לא

אסרה תורה אלא פישוט ידים ורגלים בלבד

אבן משכית האמורה³⁵ בתורה שאסור להשתחוות עליה, אע"פ שהוא משתחוה עליה לשם לוקה, שנאמר (ויקרא כו פסוק א) וּפָאֵן מִשְׁפִּית לֹא

³¹ וכתבו התו' סוכה לה: ד"ה הוא אומר הא דמפסיקין פסוק אנא לשנים והא קי"ל דאסור להפסיק באמצע הפסוק שאני הכא שב' בני אדם אמרוהו כדאי' פ' ע"פ (ק"ט). (אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן אודך כי עניתני אמר דוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה אמר ישי מאת ה' היתה זאת אמרו אחיו זה היום עשה ה' אמר שמואל אנא ה' הושיעה נא אמרו אחיו אנא ה' הצליחה נא אמר דוד ברוך הבא בשם ה' אמר ישי ברכנוכם מבית ה' אמר שמואל אל ה' ויאר לנו אמרו כולן אסרו חג בעבתים אמר שמואל אלי אתה ואודך אמר דוד אלהי ארוממך אמרו כולן) והא דנוהגין לחלק פסוקי או ישיר ביום המילה י"ל משום דהם אמרוהו ג"כ פסקי פסקי כדאמרי' בסו"ט פ"ז הוא או' אשירה לה' והן אומרים אשירה לה'. מג"א סימן תכב ס"ק ח

³² טור או"ח תקנ"ט

³³ שם תקע"ט

³⁴ שם

³⁵ רמב"ם פ"ז מעכו"ם ה"ו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מגילה

תתנו בארצכם להשתחוות עליה. מפני שהיה דרך עובדי כוכבים להניח אבן לפנייה להשתחוות עליה³⁶, לפיכך אין עושין³⁷ כן לה. ואינו לוקה עד שיפשוט ידיו ורגליו על האבן, ונמצא כולו מוטל עליה שזו היא השתחוויה האמורה בתורה.

בין אם היתה האבן מצוירת ובין אם לאו חייב משום אבן משכית, כל שהיתה אבני גזית מגוררות במגירה, כלומר אבנים מסותות או מוחלקות³⁸.

ו"א שחייב אף באבני שיש³⁹. ו"א דאין חייב⁴⁰ באבני שיש. ומרצפות שלנו דינה כרצפת שיש⁴¹. אך ריצוף קרמיקה דינו כלבנים להלן.

אסור ליפול על פניו ארצה על גבי רצפת אבנים אפי' שלא בפישוט ידים ורגלים, שאע"ג שכל המשתחוה לה' על האבנים המפועלות בלא פישוט ידים ורגלים אינו לוקה, אעפ"כ מכין אותו מכת מרדות⁴², גזירה אטו השתחואה בפישוט ידים ורגלים.

ואם אינו מדביק פניו בקרקע אע"ג שהוא רצפת אבנים אין בו איסור אפי' מדרבנן, וכן במטה על צדו אין איסור אפי' שמשתחוה מלא קומתו⁴³, אבל בפישוט ידים ורגלים אסור אפי' מטה על צידו⁴⁴.

מותר להשתחוות ע"ג לבנים בלא פישוט ידים ורגלים⁴⁵, ד"אבן" כתיב ולבנה לאו אבן היא, כדכתיב (פרשת יא פסוק ג) וַתְּהִי לְהֵם הַלְבָנָה לְאָבֶן וְא"כ אינה בכלל אבן משכית.

³⁶ "והנה דעת הר"מ שם משום לתא דעבודה זרה הוא דהיו עושים כן העכו"ם, והחינוך דעתו מפני החשד, (כדלקמן הע' ד') ועיין רש"י מגילה כ"ב ע"ב ד"ה לא, דהטעם דהוי כעין מקדש ואסרה התורה משום דוגמת מקדש כעין לאו דלא תעשון:

³⁷ ובחינוך שם כתב "ואפשר לומר גם כן שהטעם מפני שנראה כמשתחוה לאבן עצמה, אחר שהכינוה וציירוה והיא נאה יש מקום להשד":

³⁸ חינוך מצוה שמ"ט ועיין פי ר"ח מגילה כ"ב ע"ב "פי' רצפה, כדכתיב על רצפת בהט ושש" וכו' ועיין שו"ת משה האיש או"ח כ"א וכ"ד וצ"ע להלכה באבנים שאינם מסותות:

³⁹ מהר"י בן לב ח"א סי' נ"ה ד"ה ואשר שאלת. ומשמע דיש בו חיוב, דהביא בסתמא לאיסור מהרמב"ם פ"ו ה"ו מעכו"ם:

⁴⁰ כנה"ג והוא ס"ל דאף איסור אין בו, אמנם ע"פ מש"כ במטה אפרים, מובא להלן א"כ אסור גם בזה. ועיין מג"א סי' קל"א ס"ק ב

⁴¹ אבני ישפה ח"ב סי' ז'

⁴² רמב"ם שם ה"ח ועיי"ש בכס"מ שו"ע הרב קל"א ב, ודעת האו"ז שם דבלא פישוט ידים ורגלים מותר אפי' על רצפת אבנים, והרמב"ם דאסר ס"ל דמחמירי' משום חומרת עכו"ם ולא תעשו כמעשיהם.

⁴³ וצ"ע ל' שו"ע הרב "ואם אינו מדביק פניו בקרקע אלא מטה על צידו מותר" דמשמע דבעי' תרתי לטיבותא.

⁴⁴ אבל דעת הרמב"ם שמותר, דז"ל שם ה"ז "או שוחה על צדו ומטה כדי שלא ידביק פניו באבן", וכן דייק מירושלמי ע"ז פ"ד ה"א במראה הפנים שם.

⁴⁵ מג"א סי' קל"א ס"ק כ' ומ"ב ס"ק מ"א

הלכות הדף היומי

מסכת מגילה

אפי' ברצפה שאינה של אבנים אסור ליפול על פניו בפישוט ידים ורגלים, דגזרין אטו רצפת אבנים⁴⁶. אבל אם מטה על צדו מותר אע"ג שהוא בפישוט ידים ורגלים⁴⁷.

ומפני זה נהגו כל ישראל להציע מחצלאות בבתי כנסיות⁴⁸ הרצופות באבנים, או מיני קש ותבן להבדיל בין פניהם ובין האבנים. אבל בפישוט ידים ורגלים יש להחמיר, שגם אם יש דבר המבדיל בינו לבין האבנים עכ"פ יטה על צידו⁴⁹.

י"א שאסור בכל דבר ואפי' רצפת עץ וכדומה, גזירה אטו ריצפת לבנים. ולכן נהגו לשתוח ביום הכיפורים דבר מה על רצפת ביהכנ"ס, ואם לא הציעו, יש להם לחוץ ולהפסיק בכנפי טליתם בין פניהם לקרקע⁵⁰.

הפסק בבגד שלבוש בו, יש להסתפק אי חשיב הפסק, ולכן אם משתחוה בפישוט ידים ורגלים על רצפה של אבן אין להפסיק בבגדו⁵¹. אבל בטלית שמעוטף בה מועיל להפסק⁵².

מותר⁵³ להשתמש באבן משכית, כגון להניח חפציו עליה או כל כדומה בין מעורת בין אם לאו כל שאינה עשויה לשם ע"ז⁵⁴. וכן מותר לעשות אבן משכית כל שאינה לשם ע"ז, ואם עשאה לשם ע"ז חייב משעת נתינה⁵⁵.

מותר לעשות רצפת אבנים בביהכנ"ס, ואין בו איסור משום אבן משכית לא תתנו⁵⁶.

מותר להשתחוות ע"ג בגדים מצוירים, ואין בו משום אבן משכית⁵⁷.

⁴⁶ ועיי"ש במשב"ז ס"ק י"ד דאפי' עוד לפרש בדעת הרמ"א דס"ל כדעת הרב שרירא גאון מובא בריב"ש סי' תי"ב.

⁴⁷ סי' קל"א סעי' ח' ובמ"ב שם.

⁴⁸ ומזה צ"ע על מה שהביא בספר פסקי תשובות בשם שו"ת לבושי מרדכי או"ח סי' כ"ד, דשמיחים המונחים דרך קבע לא מהני, דהא משמע דהיו נהוג לפרוש דרך קבע.

⁴⁹ שם ה"ז ובשעה"צ שם ס"ק מ"ד.

⁵⁰ מטה אפרים סי' תרכ"א סעי' י"ד.

⁵¹ אבל בלא פיור, או שלא ברצפה של אבן שאינו אלא איסור דרבנן, לכאוי יש להקל. דעת תורה למהרש"ם סי' קל"א סעי' ח'.

⁵² שער הציון שם שם ס"ק מ"ד. אע"ג דפשטות דבריו היינו כל בגד, דמלית הוא שם גם לסתם בגד, עכ"פ אפשר לרהוק דהכונה טלית שמתעטף בתפילה, ועיין שו"ת שבט הקהתי ח"ב סי' ס"א.

⁵³ ירושלמי ע"ז פ"ד ה"א

⁵⁴ וז"ל הירושלמי ע"ז פ"ד ה"א (דף כ"ה ב') "ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה, יכול לא יתן שני אבנים זו על גב זו ויתן קופתו עליהם ת"ל להשתחות עליה, אי אתה משתחוה אבל אתה נותן את קפתך עליה".

⁵⁵ יראים סי' ש"נ (דף קצ"ד א' ביראים השלם) ובתועפות ראם שם ס"ק ה'.

⁵⁶ כ"מ מהרמ"א או"ח קל"א סעי' ח'.

⁵⁷ "אבל המשתחוה על גבי בגדים נאים, אין שם מקום לחשד, שהבגד דבר שהוא כלה במהרה, ולא יעשו בריה אלוהו.

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

במה דברים אמורים בשאר הארצות⁵⁸, אבל במקדש מותר להשתחות על האבנים⁵⁹. שנאמר "בארצכם" בארצכם אי אתם משתחווים על האבנים, אבל אתם משתחווים על האבנים המפוצלות במקדש⁶⁰.

ונראה שמה שבמקדש מותר, דוקא מעזרת ישראל בפנים שהוא מחנה שכינה, אבל חוץ לעזרה בכל הר הבית אסור ועוברים משום לאו זה, אמנם אפשר הכל הוא בכלל בית המקדש⁶¹. ויש להחמיר⁶².

ו. אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא אם כן נענה כיהושע בן נון

כבר התבאר במסכת תענית דף יז: שאין אדם⁶³ חשוב רשאי ליפול על פניו אפילו בדרך קידה שנופל על אפיו על הרצפה בלא פישוט ידים ורגלים⁶⁴. כשמתפלל על הציבור ובפני הציבור, אא"כ הוא בטוח שיענה כיהושע בן נון. שאמר לו הקדוש ברוך הוא (יהושע ז פסוק י) קם לך למה זה אתה נפל על פניך. מכיון שבושה הוא לו שמהרהרין שאין הגון ואין ראוי ליענות. אבל בביתו אפילו מתפלל על הציבור מותר, ואפילו בפני הציבור דוקא כשהוא לברו נופל על פניו, ואין הקהל נופלין עמו, אך אם כל הקהל נופלין אזי אם אין ח"ו נענים אין גנאי כ"כ לאדם חשוב שלא עדיף הוא מכלל הציבור⁶⁵.

⁵⁸ היינו אפ"י חו"ל דלא אתי לאפוקי אלא מקדש, וכמו"א מגילה הנ"ל הע' ב':

⁵⁹ "וזה הענין לפי הדומה מן הטעם שאמרת, כי יחדשו בני אדם המשתחווה שלא יעשה האבנים אלוה, ומפני שהבית הקדוש נבחר לעבודת השם ברוך הוא, ומפורסם לכל העולם כשמש בהצי השמים שאין עבודה שם בלתי לה' לבדו, אין שם מקום לחשד. אבל אם כטעם הרמב"ם זכרוננו לברכה, שהוא להרחיק עבודה זרה שהיו עושין לה כן, כל שכן שהיה ראוי להרחיק כל הדומה לה ממקום המקודש שלא לפגל מחשבת המשתחווה לשם בזכרו אותם. ואולם ידעתי כי יש לרבינו טעם נכון בכל אשר יפנה, ונעלם לפעמים מחסרון השומע". (ל' החינוך שם):

⁶⁰ שם ברמב"ם

⁶¹ ל' המני"ח שם "ואפשר לפי הטעם שכתב החינוך [הובא לעיל הע' ד'] מותר בהר הבית, שגם שם נגלה כשמש שאין עוברים אלא להשי"ת לבדו, אבל לדעת רש"י מגילה שם שהוא דוגמת המקדש, [הובא לעיל הע' ג'] אסור לעשות בכל מקום אפילו בהר הבית, וצ"ע קצת":

⁶² מנ"ח שמ"ט אות ג'

⁶³ שו"ע ונו"כ קלא ח

⁶⁴ מ"ב שם מ

⁶⁵ מ"ב שם לה

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

אולם אם הוא מטה קצת על צדו, מותר בכל מקרה שאין זה נפילה על פניו וכ"ש נפילת אפים שלנו שהוא רק הטיית הראש וכיסוי פנים בעלמא בודאי מותר⁶⁶.

---

⁶⁶ מ"ב שם לז